

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa o stave a úrovni procesu a podmienok organizovania kurzov na získanie nižšieho stredného vzdelania

Úloha sa v školskom roku 2017/2018 sledovala pri komplexných inšpekciách v základných školách (ZŠ) a v stredných odborných školách (SOŠ) pri tematických inšpekciách.

Základné školy

V aktuálnom i v predchádzajúcom školskom roku organizovala kurz na získanie nižšieho stredného vzdelania štátna plnoorganizovaná ZŠ¹ s vyučovacím jazykom slovenským v Bratislavskom kraji.

V predchádzajúcom školskom roku boli do kurzu na získanie nižšieho stredného vzdelávania prihlásení 4 žiaci, z nich kurz 2 úspešne ukončili vykonaním komisionálnych skúšok a 2 štúdiom zanechali. V aktuálnom školskom roku boli do kurzu prihlásení 4 žiaci, k 31. januáru 2018 jeden z nich štúdiom zanechal.

Kontrola príslušnej pedagogickej dokumentácie preukázala, že v škole nezabezpečili dôsledne všetky požiadavky na realizáciu a ukončenie kurzu na získanie nižšieho stredného vzdelávania v súlade s požiadavkami školského zákona. Záujemcov o kurz prijímali do školy na základe prihlášky a fotokópie vysvedčenia z posledného ukončeného ročníka ZŠ. Organizáciu a dĺžku kurzu stanovil riaditeľ školy (dĺžka – 10 mesiacov, forma – diaľkové vzdelávanie raz týždenne v rozsahu 6 hodín) bez overenia vedomostnej úrovne žiakov. Obsah vzdelávania nezodpovedal vzdelávacím štandardom, škola v kurze nevyučovala predmety informatika a občianska náuka. Edukáciu žiakov zabezpečovali 8 pedagogickí zamestnanci, ktorí spĺňali požadované kvalifikačné predpoklady na vyučovanie jednotlivých predmetov. Učivo a dochádzku žiakov zaznamenávali vyučujúci do triednej knihy pre žiakov druhého stupňa ZŠ.

Pri realizácii komisionálnych skúšok a vedení príslušnej dokumentácie postupovali v škole v súlade s príslušnými ustanoveniami všeobecne záväzných a právnych noriem.

Stredné odborné školy

V 7 krajoch SR, s výnimkou Bratislavského, sa vykonali tematické inšpekcie zamerané na zistenie stavu personálneho, materiálno-technického a priestorového zabezpečenia elokovaných pracovísk (EP) **stredných odborných škôl** (SOŠ), pričom školskí inšpektori zároveň na týchto pracoviskách kontrolovali aj organizovanie kurzov (*v aktuálnom i v predchádzajúcom školskom roku*) pre fyzické osoby na získanie nižšieho stredného vzdelania. Zo sledovaných SOŠ **kurzy** realizovali 4 subjekty v 8 EP (*z nich 2 SOŠ aj v kmeňovej škole*).

V školskom roku **2016/2017** organizovali kurzy 3 štátne školy² s vyučovacím jazykom slovenským, prijali do nich **154** žiakov (*okrem 3 sa všetci vzdelávali v 2-ročnom štúdiu SOŠ*).

V školskom roku **2017/2018** sa kurzy uskutočňovali v 4 štátnych školách³ s vyučovacím jazykom slovenským, do ktorých bolo prijatých **102** fyzických osôb (*76 z nich sa vzdelávalo v 2-ročnom štúdiu SOŠ*).

¹ Základná škola, Tupolevova 20, Bratislava

² Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice; Stredná odborná škola, Kušníerska brána 349/2, Kežmarok; Stredná odborná škola techniky a služieb, Laskomerského 3, Brezno

³ Stredná odborná škola techniky a služieb, Laskomerského 3, Brezno; Stredná odborná škola, Pruské 294, Pruské; Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice; Stredná odborná škola, Kušníerska brána 349/2, Kežmarok

Subjekty **prijímali** záujemcov na základe prihlášky a fotokópie vysvedčenia z posledného ročníka základnej školy (ZŠ), v ktorom neboli klasifikovaní stupňom nedostatočný, s výnimkou SOŠ v Košickom kraji⁴. Škola nepreukázala prijímanie väčšiny uchádzačov na základe prihlášky a fotokópie vysvedčenia, z toho dôvodu nebolo zjavné, ktorý ročník ZŠ úspešne ukončili. Ustanovenie **organizácie** kurzov sa nachádzalo v školských vzdelávacích programoch, niekde i v osobitne vyhotovených samostatných dokumentoch, realizovali sa diaľkovou formou štúdia, pričom v aktuálnom školskom roku v jednej škole aj dennou formou. Žiaci boli zaraďovaní do vzdelávacích skupín/tried podľa ročníkov, ktoré úspešne ukončili a k úrovni ich overených vedomostí sa prihliadalo aj pri určovaní dĺžky kurzu. Uvedenú skutočnosť pri začleňovaní jednotlivcov do skupín/tried nezohľadňovala iba jedna SOŠ (Košický kraj), v ktorej zároveň v externej forme štúdia obsah vzdelávania nezodpovedal vzdelávacím štandardom (*nevyučovanie predmetu občianska náuka*) a v učebnom pláne dennej formy štúdia neboli vyučovacie predmety začlenené do vzdelávacích oblastí.

V triedach na EP v Košickom kraji vyučovanie takmer všetkých predmetov bolo zabezpečené pedagogickými zamestnancami, ktorí nespĺňali **kvalifikačné predpoklady** (*na jednom z EP bol odborne vyučovaný len predmet cudzí jazyk*), na EP v Prešovskom kraji⁵ boli neodborne vyučované 3 a v Trenčianskom kraji 2 predmety.

Niektoré subjekty nevedli **pedagogickú dokumentáciu** kurzov na tlačivách podľa vzorov schválených a zverejnených ministerstvom školstva. SOŠ v Košickom kraji si vytvorila vlastnú triednu knihu, ktorej vedenie malo nízku výpovednú a dokumentačnú hodnotu a škola v Prešovskom kraji školským inšpektorom nepredložila katalógové listy frekventantov z aktuálneho školského roku. Viaceré nedostatky boli zistené aj v dokumentácii súvisiacej s realizáciou a zabezpečením **komisionálnych skúšok**. Rozhodnutia o povolení ich vykonať nevydávali 2 riaditelia kontrolovaných škôl (Prešovský kraj, Košický kraj). V SOŠ Prešovského kraja sa komisionálne skúšky nevedli na platných tlačivách, prílohou protokolov neboli kritériá a spôsob hodnotenia, chýbali aj zadania úloh na písomnú časť skúšky. Z toho dôvodu nebolo možné vyhodnotiť, či úlohy korešpondovali s príslušnými obsahovými a výkonovými štandardmi jednotlivých predmetov. V Košickom kraji **vysvedčenie o absolvovaní vzdelávania na získanie nižšieho stredného vzdelania** bolo 68 absolventom (*20 žiakov 1. ročníka – odbor stavebná výroba; 47 žiakov 2. ročníka – odbor výroba konfekcie, stavebná výroba, 1 externý uchádzač*) vydané na základe výsledkov testov, ktoré žiaci vypracovali zo všetkých vyučovacích predmetov, pričom testy nevychádzali zo vzdelávacích štandardov (*forma testu neumožňovala overiť úroveň komunikačných zručností v predmetoch, v ktorých to výkonový štandard vyžaduje – napr. cudzí jazyk, slovenský jazyk a literatúra*). Štátnej školskej inšpekcii písomné doklady o vydaní vysvedčenia a potvrdení jeho prevzatia podpisom absolventa kurzu nepredložili 2 školy (Prešovský kraj, Košický kraj).

V predchádzajúcom školskom roku (2016/2017) zo **154** prijatých fyzických osôb do kurzu **51** po jeho absolvovaní pokračovalo v ďalšom štúdiu (*vrátane 40 žiakov zo SOŠ v Košickom kraji*). Na základe splnenia podmienok prijímacieho konania boli prijatí do 1. ročníka trojročných učebných odborov.

V aktuálnom školskom roku (2017/2018) zo **102** frekventantov úspešne absolvovalo kurz **36** (*v čase konania školskej inšpekcie kurz organizovaný subjektom v Prešovskom kraji, do ktorého bolo prijatých 53 uchádzačov, nebol ukončený*).

⁴ Stredná odborná škola technická, Kukučínova 23, Košice

⁵ Stredná odborná škola, Kušníerska brána 349/2, Kežmarok

Iné zistenia

SOS v Trenčianskom kraji prijala do kurzu na získanie nižšieho stredného vzdelania 3 uchádzačov, ktorí boli vo výkone trestu v Ústave na výkon trestu a odňatia slobody Dubnica nad Váhom.

Závery

Kontrolou príslušnej pedagogickej dokumentácie Štátna školská inšpekcia zistila, že v sledovaných školách sa realizovali a ukončovali kurzy na získanie nižšieho stredného vzdelania v rozpore s právnymi predpismi (*subjekty nevedli pedagogickú dokumentáciu na tlačivách schválených ministerstvom školstva, vyučovací proces nezabezpečili pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady, viaceré nedostatky sa nachádzali v dokumentácii súvisiacej s realizáciou a zabezpečením komisionálnych skúšok, obsah vzdelávania nezodpovedal vzdelávacím štandardom*).

V 2 SOS boli organizované kurzy na elokovaných pracoviskách predovšetkým za účelom naplnenia učebných odborov žiakmi.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom základných škôl a stredných odborných škôl

- prijímať uchádzačov do kurzu na získanie nižšieho vzdelania na základe prihlášky a fotokópie vysvedčenia z posledného úspešne ukončeného ročníka základnej školy
- zaraďovať frekventantov do vzdelávacích skupín na základe overenia ich vedomostnej úrovne
- zabezpečiť zhodu obsahu vzdelávania v kurze a komisionálnych skúšok so vzdelávacími štandardmi
- zaistiť vedenie pedagogickej dokumentácie na požadovaných tlačivách podľa vzorov schválených a zverejnených ministerstvom školstva (Knižnica vzorov pedagogickej dokumentácie a dokladov a archív platných vzorov)
- zaistiť výchovno-vzdelávací proces pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady
- ukončovať organizovanie kurzu na získanie nižšieho stredného vzdelania komisionálnou skúškou zo všetkých vyučovacích predmetov okrem predmetov s výchovným zameraním
- pripraviť a realizovať komisionálne skúšky v zmysle všetkých stanovených príloh protokolu o komisionálnej skúške

Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu SR

- vypracovať metodické usmernenie pre školy ako postupovať pri organizácii kurzov na získanie nižšieho stredného vzdelania aj inou formou ako dennou